LAUSUNTO
17.4.2025

Sisäministeriö
Inrikesministeriet

Poliisiosasto

Lakivaliokunnalle

Sisäministeriön poliisiosaston lausunto asiassa HE 28/2025 vp; Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä annetun lain sekä rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden Pohjoismaiden välillä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan lakivaliokunta on pyytänyt poliisiosaston edustajaa kuultavaksi tiistaina 22.4.2025 klo 10.00 ja osastoa antamaan kirjallisen lausunnon otsikon mukaisesta asiasta.

1. Yleistä

Sisäministeriön poliisiosasto kannattaa hallituksen esityksessä esitettyjä muutoksia EU-luovuttamislakiin. Hallituksen esityksessä esitetyillä muutoksilla on sinänsä vain vähäisiä vaikutuksia suoranaisesti poliisin toimintaan. Poliisiosasto haluaa kuitenkin nostaa esiin joitain laittomaan maassa oleskeluun ja sen torjuntaan liittyviä näkökulmia, joita ei hallituksen esityksen valmisteluvaiheessa ei välttämättä ole otettu huomioon.

2. Viiden vuoden sekä laillisen oleskelun edellytyksestä - 6 §:n 6 kohta ja 8 §

Hallituksen esityksen lausuntovaiheessa on esitetty huomioita viiden vuoden asumisvaatimuksen sekä laillisen oleskelun edellytyksistä harkinnanvaraisen kieltäytymisperusteen soveltamisen ehtona.

Poliisiosasto toteaa, että laillinen oleskeluoikeus Suomessa on perusedellytys maassa oleskelulle. Jos ulkomaalainen oleskelee maassa laittomasti, poliisin on ryhdyttävä lain mukaan toimiin ulkomaalaisen maasta poistamiseksi. Edellä lausutun perusteella pitäisi olla itsestään selvää, että laillinen oleskelu on perusedellytys sille, että luovuttamisesta voitaisiin kieltäytyä esitetyn 6 §:n 6 kohdan nojalla tai voitaisiin asettaa luovutettavan palauttamista koskeva ehto esitetyn 8 §:n nojalla.

Poliisiosasto katsoo, että on hyväksyttävää, että viiden vuoden asumisaikavaatimuksesta voidaan luopua poikkeuksellisesti esityksessä esitetyllä tavalla. Poliisiosasto katsoo, että säännöstä sovellettaessa luovutettavan mahdollista

Kirkkokatu 12, Helsinki
PL 26, 00023 Valtioneuvosto
Vaihde 0295 480 171 | kirjaamo.sm@gov.fi | www.intermin.fi

Sisäministeriö
Inrikesministeriet

Suomessa tapahtunutta laitonta oleskelua ei tulisi kuitenkaan lukea hänen hyväkseen, luovuttamisesta kieltäytymistä harkittaessa tai harkittaessa 8 §:n mukaista ehtoa.

Sisäministeriö ja ministeriön alaiset viranomaiset, poliisi ja Maahanmuuttovirasto ovat hallitusohjelman mukaisesti panostaneet vahvasti kuluvalla hallituskaudella laittoman maahantulon ja maassa oleskelun torjuntaan, yhteiskunnalle vaarallisten ulkomaalaisten maasta poistamiseen sekä palautusten tehokkuuteen niin lainsäädäntöä muuttamalla kuin viranomaisten käytäntöjä ja yhteistyötä tehostamalla.

Nyt ehdotetuissa säännöksissä taas mahdollistetaan yhteiskunnalle vaarallisten ulkomaalaisten jääminen Suomeen, vaikka heidät voitaisiin luovuttaa toiseen valtioon suorittamaan vankeusrangaistusta. Rikoksiin syyllistyminen on ulkomaalaislain mukaan yksi karkottamisen perusteita. Vapausrangaistukseen tuomitseminen tarkoittaa yleisesti ottaen, että henkilö on syyllistynyt vähintään suhteellisen vakavaan rikokseen. Maahanmuuttoviraston karkottamisharkinnassa otetaan huomioon vastaavasti kuin nyt esitetyn mukaisesti luovuttamista harkittaessa karkotettavan (laillisen) oleskelun pituus sekä perhe- ja muut siteet osana kokonaisharkintaa. Johdonmukaisuuden ja tarkoituksenmukaisuuden kannalta olisi toivottavaa, ettei sellaisen ulkomaalaisen (kolmannen maan kansalainen tai unionin kansalainen) luovuttamisesta kieltäydyttäisi tai vaadittaisi palauttamista, joka lopulta karkotettaisiin maasta, Suomessa suoritetun vankeusrangaistuksen jälkeen. Luovuttamisesta kieltäytymistä tai ehtoa harkittaessa tuomioistuimen tulisikin tukeutua karkottamista koskevaan hallintotuomioistuinten oikeuskäytäntöön.

3. Poliisin oikeus tarkistaa ulkomaalaisrekisterin tietoja – 21 §

Keskusrikospoliisi suorittaa luovutuspyynnön johdosta luovutustutkinnan. Luovutustutkinnassa suoritetaan luovuttamisen kieltoa hakevan luovutettavan kuulustelu, jossa selvitetään kieltohakemuksessa esitetyt perusteet.

Keskusrikospoliisilta saadun tiedon perusteella kuulustelussa selvitetään jo tällä hetkellä hakemuksen perusteiden paikkansa pitävyys mm. ulkomaalaisrekisteristä ja väestötietojärjestelmästä. Jatkossa nämä oleskelua koskevat tiedot ilmoitetaan KRP:n pöytäkirjassa. Poliisiosasto oudoksuu, ettei poliisilla olisi nykyisen lainsäädännön perusteella oikeutta varmistaa luovutettavaksi esitetyn ulkomaalaisen pyynnössä esitettyjä oleskelua koskevia tietoja ulkomaalaisrekisteristä. Tämän yhteydessä on huomattava, ettei syyttäjälaitoksen

Sisäministeriö
Inrikesministeriet

tai asiasta päättävän tuomioistuimen tarvitse itse selvittää oleskelun pituutta tai sen laillisuutta. Tiedot tulisivat ilmi KRP:n pöytäkirjasta.

Kirkkokatu 12, Helsinki
PL 26, 00023 Valtioneuvosto
Vaihde 0295 480 171 | kirjaamo.sm@gov.fi | www.intermin.fi